

MŐRSZKA KRAJINA

Vérsztveni, politicsni i
kulturni tjédnik.

MURAVIDÉK

Gazdasági, politikai és
kulturális hetilap.

Lét. III. Évf.

Márkisevei, 1924. július 27.

Broj 30. Szám.

Krivica pri nasi soláj.

Obcsno je znáni sztális nasi sol v Prékurji, kí je nasztáni od csasza zaszédbe, bole povédano po koncemplári i exekutivnom odrejenjé bivsega i denésnyéga kultusz ministra g. Pribičevića. Bár je nê zâkon i csi pôleg rédnoga i za obcsni blagor delazmo'znoga parlamenta de szprijetí táksi zâkon kaksa je narédbe, je pítanye. Té po toj odrédbi vpelani denésnyi sistem je pa na skodo nê szamo záto, ár prepovedáva, kakedno vözapré z sol verénávuk, nego tébole zanamárjenoszt na célom pôli, nani-kojidénye Prékurja véksi tao obszégajöcsi verszki sol zidanc zavolo nesztálnosztí, kí je nasztáto zavolo té narédbe.

Odrédbe, kí je zbriszala dúznoszt vucsitelov do vcsenyá verénávuka, je v drzávni soláj szploj namesztno. Drzávni vucsitel je praksze szvetovnoga vcsenyá i premalo za bogácsasztje, po táksem nemremo zeleti odnyega dabi vucsüo deco bo'ze récsi tak vdáno, kak pa zatô pozváni.

Drúgo je pa delo pri zatô pozváni vucsitelaj, kí prído z zatô szposzobni sol, tüdi szo nasztávleni v táksi. Tô je v verszki soláj, kí szo vzdřázavane rávno záto, ka naj pôleg — v prvoj vrsztí — potrebne szvetszke teoriye zádobi i obdrži znánye verszki potreb, stero csi sze rávno za nepotřebno drží, je na skodo nê, pri zelji vecsine sztarisov pa potrebna. V té verszki soláj, pôleg szposzobni vucsni möcsi je prepoved, vszegavecs, nê nameszten.

Nájvéksa krivica pri nasi solaj je pa nê prepoved verénávuka. Krivica sze godí po narédbe tisztom paragrafi, kí je namenjen vsze verszke solé, kí je po racsúni v Prékurji nájvecs, podřázaviti, tô je od verszki obcsin odvzétí.

Dokecs je tá narédbe nê bila obcsno znána, je vszâka verszka obcsina vzdřázavala i poprávlala szvoje solé. Zdaj pa, gda 'ze niti nyéni odebráni vucsitelov száma drzáva ne vpostütje, nego je lúcsa eszi i tá, imenúje na nyé meszto drúge po szvojoj i nê po prvési vóli, szezná ka ide solszko zidövje dén od dnéva bole na nikoj. Za

popravo gmajne nemajo volé, csirávno je escse nê zâkon podřázavane té sol, morejo szerúsiti. Tá krivica pri verszki soláj sze pa godí rávno té, gda nisterne politicsne obcsine szvoje solé, ár szo je vzdřázavati nemogöcse, gori ponüdijo drzávi, ali prevzétí je nescse.

Tak idejo nase solé nanikoj

i rávno tiszté kí jí je vecs. Csi bi pa solszka politika malo bögsa bila, tô je da bi sze obcsni interestess vzeo za podlago solszke reformo, nê pa podrejéni oblásztev informáciye, kí szo navékse venkrajive, bi v tom sztáni doszta bögsé sztáli, tak pa je szamo nazadoványe, zanemarjenoszt viditi. —

Izjava.

Podpíszani Titán János, posz. i postar v Černelavci nazáj vmemem i ob'záljém 'zálitvi próti g. Kúhar Stevani i próti lísztí „Mörszka Krajina“, opíszane v „poszlanom“ pod iménom: „Moral Mörszke Krajine“, kí je z-slo v lísztí „Novine“ dnéva 18. XI. 1923. i v „Naš Dom“-i dnéva 24. XI. 1923. i sze zavézem plácsati vsze právdne sztroske i Din 1000 — za evangélszki „Dijaskj dom“ v Murski Soboti.

Podpíszani szem sze oszvedocso, ka szo tisztí szramotilni ocsítki nêreszniczni i ob'záljém ka szem do'zúo imenúvanoga ino líszt z nemoralnimi dugoványi.

Titán János

Radič predsednik kmétske komunisticsne internacionále.

Radič organizátor kmétske komun. zvéze.

BEOGRAD. Vszi lísztí ednáko porocsiilo dájo telegrama kí je priso z Varsave, steri potrdí da je Radič escse izdá v Moszkvi i szí aktivni tao vzeze z organizáciye kmétske komunisticsne zvéze. V krátkom de v Moszkvi kongresz obdrzáni té zvéze.

Po telegrami je znáno, ka je ekszekutivni odbor kmétsko komu-

nisticsne internacionále szkleno, ka za predszednika kmétske internacionále Stipico Radiča odeberé.

BECS. Radics je telegraficsno znóva proszo dovolénye od policije v Becsi da bi sze szmeo povrnóti nazáj v Becs. Pri tom sze Radics zázáva na tô, ka szo nyemi pri vládi 'ze obeccsali té gda je só v Moszkvo.

Komunisti v Bolgáriji.

Policiszko hi'zo szo komunisti rásztrélili.

SOFIJA. Neznáni atentátori szo v zrák pognali politične policije hi'zo v Plevni. Med mrtvimi je tüdi generalni inspektor notrásnyega ministra Ferdezov. Vsze okolnosztí ká'zejo, ka szo atentat komunisti narédili, za volo steroga szo doszta voditelov komunisticsne i zemloradniške sztran-

ke aretirali.

BEOGRAD. Bolgárszka vláda sze je obrnóla na vsze Balkánszke drzáve i jí je naproszila naj delajo z bolgárszkov szkúpno próti komunizmi kí grozi nê szamo bolgárijo nego i céli balkán.

Londonszka konferenca.

LONDON. Preminöcsi tjeden sze je zacsnola konferenca velike antante v Londoni kí, je namenjena nájbole za pogövor nemske emiszijszke banke, za zeleznice, za politicsne i szoldacske pítanye. Célo delo sze ne böde plenarno razprávlalo, nego za vszako pítanye de poszeben odbor szposzštávleni, kí bö obsztao z vszâke vpostütjavöcse drzáve z stíraj szrokövnýákov (szakértö) i pa dvá zasztopnika SHS Grcsije, Portugalszke i Románie. V pogövor príde tüdi pítanye zaszédenoga ozemlja Ruhr ino reparácijszko i szanacija Nemske. Med razprávlányom toga zádnyega pítanye je med Francijov i An-

glijov do szpöra prislo, pri sterom szo Amerikanci vmesz sztópil i jí poglihali.

Krv v Kosovki Mitrovici.

BEOGRAD. V kosovszkoj Mitrovici, gde doszta Prekmurszki vojákov tüdi szlú'zi, kak szoldáki je prislo med szoldacsijov i razbojniki do krvávoga bitja. Razbojnicszo steli niki öszvetek meti stero je zvedla oblaszt i je próti nyim szoldacsijó poszlala, kí szo sze pa oprli i je posztála velka bitka. Med szoldacsijov je 17 mrtvi i 15 ranjeni, med sterimi je mrtev tüdi eden Prekmurec z Domajnsovec (kak nam je doszémao znáno ali escse nê potrdjeno.)

Je vsze mogöcse!?

Najlepsí dokáz, ka je nacionálna pretiranoszt prinasz escse izidak nê v mrla, záto tüdi 'záljénje nase Prékurcsine escse i zdá sze nadaljúje, vrázništvo próti nasemi národi ne prenehá, je naszledüvájöcsa prilika, kí je rëszan pri szvoje nedúznoszti szmeja vrédna.

Predkrátkim je prevzeo delo prefárbanye edne hi'ze v M. Sobotitamosnyi fárbár. V nájbögsém znányi i mislényi brez vszake zahrbtnosztí szí vzeo dlake: za dveri: bordó rdécse za sztëno: 'zuto—belkaszto i za podsztresne csatronye: zelenkaszto fárbó. Niká nê miszlécs szköncsáva delo stero je prevzeo. Gda je 'ze szkoro szköncsao, ga zavüпно opomené 'eden vékso csésztnoszécsi goszpöd: „Ne zapovem, ali vasz zavüпно opozorim ka je vküper nasztávlanýé fárbé szlab vtisz na nas národní csüt i mo Vam szvetüvao tô szpremeniti.“ Ka je tanács miszlécsi na vögrszki národní szimbolum büo, je razmeto, ali ka je pomöta velka bila — v zmiszli — sze tüdi razmi. Szírmák fárbár pa naj sze nyemi navola nezgodí, je — scsés — nescses — na lásztíni sztroskaj drügöcs mogo pořábatí nyemi prékdáno delo.

Ka je tô tüdi národne pretíranosztí zaloszten dokáz, nam bole potrdjávali nepotřebna. Zagotoviti pa moremo ka je, nê na málo csüdüvanye száмога Prékurcszkoga národa, pri szvojem tübiványi, na komanando nacionalisztov, sze veliki 'zupán od poglavársztva na obed v Szapáryjovom na csarno-'zuto po fárbanom kocsiiji pelao.

Tô sze nê vzelö na pamet i ga prefárbati nepotřebno bilö. Pri tom je tak menkala previdnoszt, kak szlú'zbeno okróg-vo'znya vel. 'zupána pod asistencov politicsnoga exponenta, kí je cëlomi deli nê szlú'zbeno, nego agitácijszko formo dalö.

Prekmurszke ceszté szo isztina szlabe, popravka prepotřebne. Telko autonomi ceszté pa dönok nemamo ka bi 50%-ov dokláde trbelo navrcsti na vsze nase Prékurcszke direktne dávke na stere dokláde (pótadó) navrcsti zákon dopüszí. I ovo, szlú'zbene novine szo prineszle narédbo, podpíszano od gradbena direktcije, da sze za popravo ceszt 50%-ni dokladi predpisüjejo za Prekmurje. Znáno nam je ka poprava ceszt je za drzávo öficit. Znáno pa tüdi, ka z nasimi dácsé pénezi sze szamo nase autonome ceszté léko poprávlajo, nê pa tüdi drzávne ceszté, kí szo zatö prevzété v drzávno lásztí naj sze tüdi i drzávno oszkrbüjejo ne pa z nase dácsne dokláde. Tô mo pa 'ze vidli na koj de obrnyeno. Radovédni szmo pa gda mo léko 'ze ednök szamí odmerili autonome dokláde za nase auton. ceszté i nê kakedno na »befehl«. Previdnoszt i pravico v potrébi, — drúgo ne 'zeléme.

A murska-sobotai önk. tűzoltó egyesület 40 éves jubileumához.

IV.

Az ünnepi beszédet Bagári József martijanci plébános tartotta. Az ezt követő népünnepélyen a zenét Balázs szombathelyi cigány-zenekara szolgáltatta, a francia-négyest gróf Szápáry Pál aranguirozta. Maga az ünnepély lélekemelő volt, szép volt és emlékezetes, végét zavarta meg csak Meixner Mátyás parancsnoknak a közönséggel szemben tanúsított tapintatlan eljárása, mely azonban bocsánatkéréssel szintén rendbe jutott.

Ez évben vett részt az egyesület a szentgotthárdi és eöri szentpéteri jubilaris tűzoltó ünnepélyeken is.

Az 1893. évben az elnöki tisztiséget a lemondott Bölcz Béla helyébe a július 30-iki közgyűlés határozatából gróf Szápáry Pál vette át. Ekkor lépett be hivatalosan az egyesület a megyei tűzoltó szövetségbe és ekkor ment fogantatba az a határozat, hogy minden ház, melyben tűzoltó lakik, láttassék el evvel a jelzővel. Gyakorlati szempontból ez a ma már nyomok nélkül létező határozat helyesen újra volna bevezetendő.

1894. szeptember 2-án alakult meg a tűzoltó egyesület zenekara, amelynek — sajnos — ma már csak nyomát sem látjuk és ugyancsak ez évben szeptember 9-én mondotta ki a közgyűlés, hogy az egyesületi fecskendők magáncélokra ki nem kölcsönözhetőek senkinek mert azok az előfordult esetekben megrongálódtak és így a tüzesetekhez való készenlét erősen volt korlátozva. Helyes határozat, de gyakorlatilag azóta nem ment mindig fogantatba.

Szép eseményt örökít meg az 1895. év. Ekkor az egyesület az összes járási tűzoltó egyesületek részére gróf Szápáry Pál elnöki adományával tűzversenyt rendezett Muraszombat székhellyel, díjazás mellett. A verseny díjait a pálmalfai és a battyándi egyesületek nyerték meg.

Az ez évi augusztus 11-iki közgyűlésen lett kiegészítve a tisztikar dr. Geiger Vilmos orvossal és ekkor lett egyesületi szolga Vogrinics György, aki hosszú évek folyamán ugyiszólván haláláig híven szolgált az egyesületet.

1896. évvel aztán újra megint bizonyos halodás jelentkezik az egyesületi életben, dacára annak, hogy a működő tagok ez évi aug. 22-től baleset ellenében 1000 frt.-ra lettek biztosítva, amennyiben ezt az egyesület vagyoni

Schicht

SCHICHTOVO-milo z znamko „JELEN“

Pravo

varuje Vaše drago periiio.

Pri nakupu pazite na ime

„Schicht“ in znamko „Jelen“!

ereje megengedte. Ebből aztán hamar differenciák támadtak, a tőkevagyon kisebbitve lett. Ugyanis az alapszabály ellenére a 3 frt tagságdíjat leszállították 1 frt-ra, mástól segély sem jutott az egy városi rendes segélyen kívül, amely azonban kevésnek bizonyult. Belső surlódások is támadtak és dacára annak, hogy az egyesület működő tagjai az 1898. évi augusztus hó 7-én Vasvárott megtartott jubilaris ünnepélyen megint fényes elismerést vívtak ki maguknak, a halodás mind érezhetőbb lett. Az egyesület vezetői. Az elnöki tisztségtől gróf Szápáry Pál 1898. aug. 14-én megvált és az egyesület erre akkor gróf Szápáry László urat, akkor Fiumei kormányzót kérte fel, egyben akként rendelkezett, hogy az elnökhelyettesítéssel megbizta Meixner Mátyás főparancsnokot. Ez a helyzet aztán sajnálatos eredményeket szült és beállott az egyesületben teljesen csendes stagnáció, amely 1898. évtől 1907.-ig tartott. Kiki a dolgát végezte is, nem is, — sem felügyelet, sem ellenőrzés nem uralkodott és az egyesületi életre vonatkozó, ez időre terjedő feljegyzések akár rossz-hiszeműen akár nem, de eltűntek, legalább is akkor, mikor az újólagos szervezést az iparistületben 1907. január 27-én megtartott választmányi ülésen a városi lakosság nevében megjelent dr. Sömen Lajos ügyvéd követelte és azt a választmány a nevezett indítványára el is határozta, még nem voltak.

Ez után vette kezébe az újjászervezés munkáját dr. Sömen Lajos, nagy nehézségek közepette, mert a belső egyesületi élet teljesen feldőlvén és minden elhanyagolva volt, számadást adni senki nem tudott, gyakorlati kiképzés nem folyt és mindez a tüzeseteknél erősen éreztette is kihatását. A reorganizálás a tűzoltóság intézményének szükségessége iránti érzék és az irányában táplálendő szeretet meg áldozatkészség és a kötelességtudás felkelésével kezdődött, egyben az akkor uralkodó bizonyos konzervativizmus

megtörésével. Az utóbbi abban állt, hogy — dacára annak, hogy az alapítás óta éppen 25 év telt el, — a működő tagokban nem volt felfrissülés, a tagok még az öregek voltak, de munkabírásuk, fizikai erejük pedig fogytán volt. De az egyesületnek vagyona sem volt, hanem telve volt adóssággal, a felszerelés is egész megromolva és elpusztítva.

2 hónapi személyes fáradozás után jelentkezett az első siker az 1908. évi március 7-iki közgyűlésen, amelyen 33 pártoló és 59 működő taggal az egyesület reorganizálva új munkához foghatott és pedig az alábbi tisztikarral az élén: elnök Pósfay Pongrácz, jegyző

Richter József, pénztárnok Malacsics József, orvosok dr. Skrilec Mihály, és dr. Geiger Vilmos, főparancsnok dr. Sömen Lajos, mászóosztályparancsnok Hartmann Ferenc, oltóosztályparancsnok Hartmann József, mentőosztályparancsnok Meolicz János, szertárnok Dittrich Gusztáv, — választmányi tagok Kovács István, Junkuncz Sándor, Dobrai János, Takáts R. István, dr. Sömen Lajos, dr. Vratarics István, Kleinrath József, Csiszár János, dr. Czifrák János, Horváth László, Meolicz János, Bács János, Hartmann Ferenc, Hartmann József, Faffik Károly, Meixner Mátyás, Antauer József, Ruzsa Ferencz és Lainsceck József. (Folyt. köv.)

Véres banda-harcok Rigómezőn

A jugoszlav veszteség: tizenhét ujonc köztük két Prekmurec. — Hivatalos jelentés az összeütközésről.

Beograd: Néhány nappal ezelőtt Azem Bejta, a hirhedt albán bandavezér több száz tagu bandájával összeütközött az üldözésükre kirendelt katonasággal. Azem Bejta csapatait a véres harcokban a sorkatonaság csaknem teljesen megsemmisítette, részben gépfegyverekkel és ágyúkkal folytatott harc után. A több órás véres harcról, amelyet a katonaság, csendőrsztagok és a felfegyverezett helyi lakosság tüzéségi támogatással folytatott Azem Bejtának, a hirhedt „drenicai cár“-nak egy zászlóaljnyi állig felfegyverezett bandájával, a következő félhivatos jelentést adták ki:

A Bajram-ünnepélyre Albániából hivatalon vendégek érkeztek Kosovóba. Azem Bejta jelent meg csapataival Galica, Dubovci, Ljubovci és Mikusinski falvakban, ahová — abban a hiszemben, hogy biztonságban érezhetik magukat hatóságainktól — az albán rablóbandákat gyűlésre hívták össze. A négy faluban így több mint 700 rabló gyűlt össze. Spasojevic Jovan kosovói főispánnak besúgták a gyűlés tervét, aki erre katonaságot és csendőrséget

hívtott segítségül, hogy a falvakat megtisztítsa. Kosovska-Mitrovcaról és Vučitsnicáról gyalogság, csendőrség és tüzéség indult el július 14-én, hogy bekerítsék a veszélyeztetett falvakat. Tizenkét katona néhány fölfegyverzett paraszt kíséretében mint parlamentairek megközelítették azt a házat, ahol Azem Bejta tartozkodott, de puskatűzzel fogadták őket. Erre a katonaság azonnal támadásba ment át, tüzéségi tüztől támogatva.

A pokoli tűzben az albán rablók megkísérelték, hogy keresztültörjenek, azonban minden ilyenirányu kísérletük kudarcot vallott. A tüzéség több házat összelőtt és a harctéren több mint hatszáz albán rabló elesett. Azt hiszik hogy maga Azem Bejta is a halottak között van, viszont más hírek szerint a rablóvezér lóháton a Prizren felé vezető úton Albániába menekült. Katonaságunkból tizenhét ujonc esett el köztük két Prekmurec egy Domansovcirol és egy Borecioról 15-en pedig megsebesültek. A csaknem kizárólag ujoncokból álló osztagok rendkívül vitézül harcoltak az elszánt rablók ellen.

Izjava M. Arcibaševa.
(v procesu Konradi)

III.

To je bilo samo v enem kraju, ki po številu žrtev ni zavzemalo prvega mesta Petrograda, Kijev in druga večja provincijalna mesta so mnogo presegali Moskvo v pogledu bolševičkega terorja.

Bolševiki so ustanovili barbarško institucijo »zastavljenec«. Tisoče biv. oficirjev, buržujev, profesorjev, duhovnikov, intiligentov in kmetov so zmetali brez vsake krivde in celo brez obtožbe v podzemске prostore »črezvičajke«. Takšni nesrečneži so odgovarjali z svojimi glavami za vse upore proti bolševički oblasti. Po mesce so živeli na smrt obsojeni, ne znajoč niti svoje krivice, niti ure smrti, čemu koristu z svojo žrtvijo.

Njih so stotine postrelili v slučaju napada na katerega koli agenta višje oblasti, pri poskusnih ustajah, pri odkrivanju zarot, katere so bile

često izmišljene, pri približavanju belih armad in končno tudi samo radi tega da izpraznijo prenapolnjene ječe.

Tako so na pr. v noči po poskusnem atentatu Fane Kaplan na Lenina na podlagi telegrafskega povelja iz centra razstrelili po celi Rusiji označene zastavljenec; torej so za osebno dejanje eksaltirane deklice z življenjem plačali tisoči nedolžnih ljudi.

Število te grozne noči padlih je odtegnjeno vsakemu vpogledu. . . . vendar po mnogih podatkih se misli, da je bilo v sami Moskvi čez 500 oseb.

Vendar kaj značijo te slučajne številke, ko se pa včasih celo po malih krajih telesa ustreljenih zlagali, kot drva v grmade?

Kaj značijo te številke, ko so v podzemskih prostorih »čeke« morali delati betonska tla in žlebove za odtok krvi?

Kaj pomenijo te številke, so na jaltinskem molu lasje ustreljenih in v morje vrženih žensk, pokrivajoč

valove, stvarili sliko nekih novih morskkih rastlin?

Kaj pomenijo te številke, ko se je v kijevskem mestnem vrtu, kjer so se po zimi vršila razstreljavanja, zemlja tako napojila z krvjo, da je nastala spomladi vsled solčnih žarkov neprijeten duh grobov.

Kaj naj predstavijo te številke, ko se je med bolševičkimi rablji pojavila celo posebno epidemija krvave norosti, katera je dala povod predavanju v moskovskem zdravniškem krožeku psihijatrov? Žrtvi te znorelosti je sostal med prvimi bolševički najznamenitejši komisar Kedrov »Krvavi« imenovan.

Bolševiki niso postreljevali samo onih, ki so se odkrito upirali njihovi oblasti ali ki bi bili vsaj sumljivi zarote proti njim. Oni niso postreljali samo onih, ki so vsled lakote in mraza bili prisiljeni, kršiti njihove neštete odredbe. Razstreljevali so vse na delu zgrabljene, sumljive in njihove sorodnike. Razstreljevali so vse, katere so smatrali sposobnim, za eventuelna uznemirjanja.

Na delovanje rabljev v podzemskih prostorih se pa ni omejitlo njihovo krvavo delo. Z neusmiljenim nasiljem so oni s krvjo zalivali vsako nasprotovanje, s topovskim ognjem so razbili na površju zemlje postavljena mesta in vasi.

V teh časih njihovega brezumnega vladanja nastala lakota, mraz in epidemija dovršili so delo uničenja ruskega naroda. Vsled neprestane pomanjkanja jedil, bivanja v polrazrušenih, nezakurjenih bivališčih, utopljuje se v blatu in golazni, brez medicinske pomoči je lahko začelo oslabiljeno prebivalstvo v množinah poboleti. Kolera, griža in vse vrste legarja so neovirano kosili človeška življenja; niso pa vsi prebivalci Rusije izumrli vsled tega, ker je roka smrti že utrudila in so epidemije druga drugo zastavile.

Dovolj je rečeno, da so bile na vseh postajah in stajališčih ruske železnice šrambe do strehe prenapolnjene z mrličmi, ki so umrli v vlakih ali pa so na pograh in kolodvorih zbrani. (Dalje.)

A német ércpénz.

Tíz márka lesz a legkisebb bankjegy

Berlini hír szerint kedvezően folynak azok a tárgyalások, amelyeket Schacht, a német birodalmi bank elnöke Kindersley angol bankárral a német aranyjegybank megalapítása dolgában folytat. Ennek a banknak az eddig tervek szerint Berlin lesz a székhelye. Főtanácsa tizennégy tagból fog állani, ezek közül hét német ember lesz, egy főtanácsos pedig a hitelnyújtó államokat, Amerikát, Olaszországot, Angliát, Franciaországot, Belgiumot és Hollandiát fogja képviselni. A főtanács elnöke szintén német ember lesz, még pedig valószínűleg maga Schacht elnök.

Az új aranyjegybank a német kormányának csak 100 millió hitelt nyújthat, a postának és a vasutnak azonban mielőtt a Dawesféle tervezet életbelépett, 200 milliót. Az új bankjegyet, amelyet ki fog adni, birodalmi márkjegyek fogják hívni, legkisebb egysége pedig 10 márkáról fog szólni. Azt is tervezik, hogy a bank arany-, ezüst- és rézpénzeket is veret, még pedig egyfennigestől kezdve 20 márkáig.

GLÁSZI — HIREK

Tolvajija. Neznáni csinitelje szo preminócsi tjeđen odneszli od Kósz Jánosa v Salovci rázno obleko v vrédnoszti 3000 Din. — Rávnótak od Gorcsan Stevana v Korovci obleko v vrédnoszti 1200 Dinarov. Zandarmerija zaszeduje csinitele.

Imenüvanye. Pri posti v Murški Soboti je za definitivnoga postnoga szlugo imenüvani Prék-murec Dragovics Stevan.

Izpit vucsitelov z dugovány nacionalne szküpine. Kultuszminister je odrédo, ka z zacsetkom oktobra do sze obdržali izpiti za one vucsitele, kí szo doszémao escse izpita në položili, ali szo pa „padli pri izpiti iz nacionalne skupine predmetov“. Kí té izpit položiti scséjo, sze náj keszné do konca avguszta priglásziti morejo.

Konyszka premije. Kmetijszka družba za Slovenijo konjerejszki odszék 2. de v Slovenije deveti mesztáj obdržao pregledanye i prémoványe plemen-szki konyov, na steri de vsze vkuđer 50.000 Din darüvani za nájlepse konye, tjeje kobile. Prémoványe de v Prék-murji v M. Soboti pred hotelom Dobrai 21. aug. ob 8 vöri za szrez M. Soboti, za szrez D. Lendava pa v D. Lendavi na živinszkom placi ob 8 vöri predpoldnévom. Prémijo dobijo v Prék-murji szamo mrzlokrvni konyi.

Vučja-Gomila. Kakor že vsepovsédi tüdi Vučja Gomili se je ustanovilo letos prostovoljno ognjegasilno društvo, štero priredi dne 10. avgusta 1924. plesno veselico v gostilni Antalič Janeza. Liciterala se bo tüdi ob tej priliki ena mlada srna, štero so zgrabili lovci v Vučji Gomili. Dobiček pri vstopnainaj se obrne na nabavo gasilski potrebščina. Prosimo da neizostane ničše omenjenega dne iz veselice.

Velika občina Murska Sobota. Štev. 1356 1924. Predmet: premovanje plemenskih konjev. Prebivaistvu! M. Soboti, dne 18-ga julija 1824. Nazhanim Vsem Interesantom, da bode konjerejski odsék 2 kmetijske družbe za Slovenijo letošnje ogledovanja in obdarovanje tjeje premovanje plemenskih konjev za celi srez Murske Soboti izvršil pri nas v veliki občini Murški Soboti dne 21-ga avgusta 1924. ob 8 uri in sicer po običajnem redu, pred hotelom Dobrai. V premovanje se vzemejo v poštev samo mrzlokrvnih plemen nájlepši konji. Za županstvo velike občine gerent: Dr. Sömen I. r.

50%-os utadó (pótadó). A hivatalos lap hozza a kerületi építésügyi hivatal rendeletét, mely Prekmurjében az 1924. évre pótadó címen 50% autonóm utadó szedését rendeli el az összes törvényben megengedett egyenes adók után.

Lódijazás. Szlovén gazdasági egyesület lótenyésztési 2. sz. alosztálya az idén Slovenia kilenc helyén tartja meg a tenyészló szemlét és díjjazást, mely alkalommal összesen 50.000 Din jutalmat oszt ki a legszebb tenyészállatokkal rendelkező gazdák között Prekmurjében a lódijazás M. Sobotai járás területére M. Sobotában a Dobrai szálloda előtt aug. 21-én d. e. 8 órakor, D. Lendavai járás területére pedig D. Lendaván az állatvásártéren aug. 22-én d. e. 8 órakor lesz megtartva. Prekmurjében csak a hidegvérü lovak lesznek díjazva.

A pozsonyi jugoszláv konzulátus megkezdte működését. A pozsonyi SHS konzulátus július 15-én megkezdte működését a Sienkievic-utca 2. szám alatt. A Szlovénzskón és Ruszinszskón élő jugoszláv állampolgároknak a konzulátuson jelentkezniök kell. Szlovénzskói és ruszinszskói cseh-szlovák állampolgároknak jugoszláv vízumot ezétül nem Prágában, hanem Pozsonyban adnak.

Tanonc szülök figyelmebe. A M. Sobotai járás vendéglős egyesülete figyelmezteti a szülőket, kik gyermekeiket pincér tanoncoknak öhajjták adni, hogy mielőtt ezt megtennék érdeklődjenek a vendéglős egyesületnél aziránt, melyik vendéglősnek van szakképzettsége. Csak ily helyre adják tanoncokat, különben meg van az az eshetőség, hogy három évig dolgozott, de fel nem szabadulhat. Ugyanez vonatkozik a kereskedői pályára, itt a kereskedelmi egyesület adja meg a felvilágosítást.

13 koronás só. Nagyobb mennyiségü só került kiosztásra a községekben kilónkint 13 koronáért. Ezt a sót Klekl képviselő szerezte a községeknek s a közönség örömmel fogadta a leszállított áru söt. — Bővebben a jövő számunkban.

VÉRSZTVO obsztójecse z 6 1/2 kat. plügov goríc, nyiv, logá, szadovnyáka i söle vceplenic sze odá. K vérsztvi szlisi meblirana vila 4 gláv govenszke živine, 6 szviny i za 140 Hl. lagvov. Vecs pové: V. Komavli v M. Soboti varaska hiža.

ODAJIJE ena nova hiša. — Stoji 3 sobe, 1 kuhinja, 1 štala, 1 klet. Svin-ski hlevi, velko dvorišče in lepi vrt Fundušaje 340 kl². — Zvej se lahko pri NOVAK FRANCI zidarskem podj. Murški Soboti.

50%-os árengedmény!

Elköltözés miatt csemege üzletemben az összes árukat 50%-kal olcsóbban adom.

CIMERMAN BERTA csemegeüzlete.

Hamis ötvendollárosok vannak forgalomban. A milánói amerikai konzul értesítette az olasz hatóságokat hogy 1023 sorszámú ellátott hamis ötvendolláros bankjegyek vannak forgalomban. Az eddigi megállapítás szerint körülbelül ötven millió értékben hamisították az ötvendollárosokat.

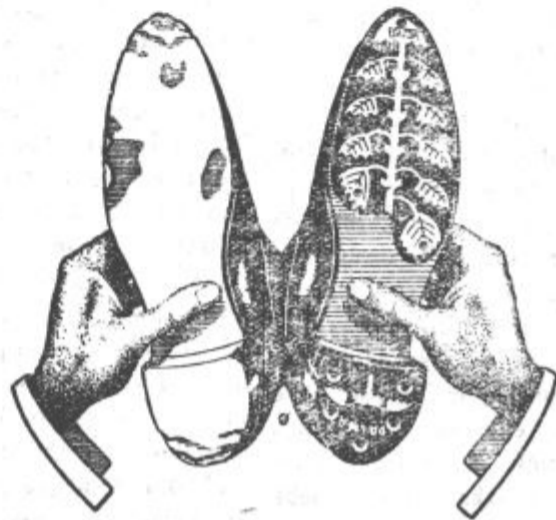
Radics folyóiratot ad ki Bécsben. Beogradban, politikai körökben sokat beszélnek arról a Bécsből érkező jelentésről, amely szerint Harlakov bolgár kommunista képviselő kezdeményezésére legközelebb az osztrák fővárosban „Balkán föderáció“ címmel folyóirat fog megjelenni, amelynek szerkesztője Radics Iván lesz. A folyóirat, hir szerint minden balkáni nyelven, vala mint francia, angol és német nyelven közöl cikkeket. A folyóirat munkatársai a bolgár és jugoszláv emigráns kommunisták lesznek.

Drótnélküli telefon a német vasuti kocsikon. A német vasutigazgatóság el-

határozta, hogy decembertől kezdődőleg az összes vonatokra drótnélküli telefont szerel fel, amelyen az utasok menet közben koncerteket és előadásokat hallgathatnak.

Az osztrák vízum új díjszabása. Bécs. A nemzeti tanács pénteki ülésén a konzulsági illetékekről szözlő novellát tárgyalták. Eszerint utleveleknek egy évre szóló vízummal ellátása 10 aranykoronába fog kerülni, az egy éven belül való egyszeri beutazás láttamozási díja 5, az egyszeri utazásnak láttamozási díja pedig egy aranykorona. Az aranykoronát 14.000 papirkoronával számítják.

A magyar kölcsön londoni tulajgyzése. A magyar kölcsön tulajgyzése miatt a londoni pénzpiacon a kisebb jegyzéseket törölték, a nagyobb jegyzéseket pedig 40 százalékkal erejéig fogják kielégíteni.

Pazite na razliko

med kožnimi potplati in Palma Kaučuk potplati in petami. Prednosti proti kožnimi potplati so večja trajnost in vzdržljivost čevljev, elastična in ugodna hoja, ter nizka cena.

Zahtevajte edino le »Palma«.

ODDÁ SZE

edna szpló dobroga sztána hiža z ográdecem i z vérsztvenov hrambov, eventual tüdi z grüntom. V hiži je dugo obsztójecsa pekarinja z kompletnim inventádom. Tó vsze po fál cění. Vecs sze zvé pri:

RÁFL KÁROLY krasmári v ROGAŠOVCI.

Tanulónak

felvétetik egy jobb házból való fiu a Prekm. Tiskarnában.

CVETICS JÁNOS

rőfös és rövidáru kereskedő

M. SOBOTA Cerkvana ul.

üzletében a legfinomabb szövet s a legolcsóbb vászon kapható. Férfi, női és gyermek fehérneműek mérték utáni készítését elvállalja. Kész férfi ingek (házilag készítve) 50 D.-től kezdve raktáron. Finom és olcsó áru, pontos kiszolgálás, modern munka.

Trztvo. Kereskedelem.

Blágo — Áru.

100 kg. Psenica—Buza	Din.	—300
» » 'Zito—Rozs	»	—225
» » Ovesz—Zab	»	—250
» » Kukorica	»	—250
» » Proszó—Köles	»	—300
» » Hajdina	»	—255
» » Szenő—Széna	»	50—75
» » Graj—Bab csres.	»	—550
» » zmésan—vegyes bab	»	—400
» » Krumpli	»	75—100
» » Len. sz.—Lenmag	»	—
» » Det. sz.—Lóherm.	»	—

1 kg.	III.	II.	I. prima
Biköv.	Bika	12	13-14-15
Telice	Üszö	6	11-12-13
Krave	Tehén	6	8-10
Teoci	Borju	6	15-16.5
Szvinyé—Sertés			22-24
Maszt l-a—Zsirl-a.			28-35
Zmócsaj—Vaj			35-
Spé—Szalona			—
Belice—Tojás 1 drb.			1.50

Pénezi — Pénz.

1 Dollár	= D.	82-
100 Kor. Budapest	= »	0.12
100 Kor. Bécs	= »	0.1185
100 Kor. Praga	= »	2.50
1 lira	= »	3.57
Zürichben 100 Din	=	6.45 sfrk.

Z-hája vszako nedelo. — Naprèplacilo za l leto 47, pò 24 frtao 12 Din. Zvùn SHS., 70 Din v Ameriko 80 Din létno. Cèna anonc za □ cm: med textom i izjave i poszlano 1:50 Din reklame 1:— mali ogaszi 0:70 Din i-dávek. Pri vecskrát popùszt.

Ròkopiszi, klse ne szhránijo i ne vrñejo sze posilajo: Reditelszto i oprávniszto Mòrszka Krajina M A R K I S E V C I br. 20. — Postni cèkovni racsun broj 12980. —

Kèziratok, a melyek nem adatnak vissza, ide küldendők: M. Krajina szerkesztőség v. kladóhivatali posta MURSKA SOBOTA. — Postatakarék számla száma 12980. —

Mègjelenik minden vasárnap. Előfizetési ára: 1 évre 47, félévre 24, negyedévre 12 Dinár. Külföldre 70, Amerikába 80 Din évenfe. Hirdetési ár □ cm.-ként: szövegközti és nyíltér 1:50, rendes 1:—, apróhirdetés 0:70 Din és az illeték. Többszörinél engedmény.

Gazdálkodás.

A tej.

Irta Nemes Miklós állatorvos, Murska Sobota.

III.

Anyák! Gazdák! A főcstej nélkülözhetetlen és becses a szopós állatokra. Magas tápláló értéke, az emésztésre és a belekre gyakorló hatása semmiféle eledellel, gyógyszerrel nem pótolható, de az ellés utáni 10-ik napig nem szabad a tehén (vagy más állat) tejét közfogyasztásra eladni. Különösen nem szabad csecsemők táplálására felhasználni.

A második tej a rendes teljes tej, amit a rendes és az utolsó cseppig végzett fejéssel a tőgyből nyerünk. — Ez friss állapotban át nem látszó, fehér vagy sárgásfehér, vékony rétegben kékes fehér, édeskés ízű, alig de érezhető, a tehén bőrének kigőzölgésére emlékeztető szagu folyadék. Felmelegítve kissé lugos lesz. Ez friss voltát bizonyítja; ha régebb (savanyu lesz idővel) azt a felmelegítés lugossá többé nem teszi. A tej fehér színét a kazein és annak sói adják. A meleg tej tapadóképesége (viszkozitása) kisebb mint a hideg. Az erősen lehűtött tej nyúlós. Minél nagyobb a tejnek a tapadása, annál nehezebben fölözhető. A viscositás a tej hőmérsékletétől, a fajsúlytól, a tej vegyi összetételétől függ; különösen a tejben lebegő zsírgolyócskák, azok nagysága (kicsi zsírgolyócskák fokozzák a tapadást) továbbá a többé-kevésbé duzzadt állapotban jelenlevő fehérjék vannak nagy befolyással rá. — A tejnek vízzel való keverése megrövidíti egy meghatározott nagyságu vékony csőn az átfolyási időt, mert ezáltal a tej relativ belső surlódása is megváltozik. Megállapították, hogy 10° vizezèskor 113.3 másodpercnyi az átfolyási idő. 50°-nál már csak 85.9 másodperc. A tehén tej fajsulya 15^oC-nál 1027—1033. Főzéskor nem alvad meg a tej, hanem bőr képződik rajta, amely albuminból és kazeinből áll; eltávolítás után gyorsan újból képződik. Főzés után a tej ize, szaga más. »főtt izü.« Ez onnan van, mert a szénsav elillant, a kén és a foszfor a szerves vegyületeiből kiváltott és ezt megérzi a nyelvünk.

A hosszabb időig nyugodtan állott tej felületére a zsírgolyócskák feljönnek, mert kisebb a zsirnak a fajsulya és uszik a nehezebb folyadékon. Leggyorsabban kiválik az asszonytejből, lassabban a tehéntejből. A forralt tehéntejből lassabban mint a nyersből. (Éppen fordítva van a kecsketejnél.) Később az elszaporodott tejsavbakteriumok savanyuvá változtatják a tejet, s végre meg is alvad, ez az »aludttej.«

Még több érdekes sajátsága van a tejnek, de ezek közül csak a következőket említem: Ha hígított savat

vagy ojtó-t adunk a tejhez, akkor is megalvad, de úgy a kazeinalvadék, mint annak zsugorodása miatt kiszorított sárga vagy sárgászöld tejsavó, édes marad.

A felforralt tej azért nem savanyodik meg egykönnyen, mert a forralással a tejsavbakteriumok elöttek. A napfénynek kitett tej a zsir megbonthatása következtében kellemetlen ízt vesz fel.

Ha mikroszkóppal nézzük a tejet, számtalan apró »zsírgolyócskákat« látunk. Egy ilyen zsírgolyócska 0.0037 milliméter átmérőjű. Egy köbcéntiméterben 1.06—5.75 millió van. Ezek száma és nagysága a fejés idejétől, a takarmányozástól és a tehén fajtájától függ. A tejelválasztás kezdetén és a fejés végén legnagyobbak. »A zsir« 2.5—4.5^o-nyi mennyiségben van a tejben eloszolva zsírgolyócskák alakjában. 24 órai állás után ezek 80°-a felszáll a felszínre, ez a tejföl. Ha centrifugáló gépbe tesszük a tejet (Ez a gép erősen körben hajtja a tejet) 95°-át is kihajthatjuk a zsirnak. De ha össze-vissza mozgatjuk a tejszint, akkor a zsírgolyócskák összetöredeznek (kőpülés), gömb alakjukat elvesztik, alaktalan tömeggé tapadnak, ezt nevezik vajnak. A tejszir ugynevezett trigliceridek keveréke. 10 féle zsirsav (illó és nem illó) triglyceridjei ismeretesek. Legtöbb van az »olein«-ből 40-60°, a »palimitin« és »stearinból« 50-90° van, a többi együttesen 8.5^o-ot tesznek ki. A tejszir olvadási pontja 31—36^oC körül van; a megszilárdulási pont 24—19^oC melegenél látható. Minél zsirosabb a tehéntej, annál több az illó zsirsav, annál jobb, finomabb, izletesebb a tej. A tiszta tejszirnak alig van ize, szaga; de a vajnak már finom, áromás ize és szaga van. A vaj színe: fehér és sárga közötti árnyalatok. A vaj puha és sárga, zöld (nyers) takarmány etetésekor. Ezt »nyári vajnak« nevezik; — legelőre járó állatok vaja. — A fehér, kemény vajat, a száraz takarmánnyal etetett tehének adják. Ez a »téli« vagy »istálló vaj«. Ha a vajat megolvasztjuk és azután lehűtjük nem szilárdul meg teljesen, mert elválasztja magától a »vajolajat« több vajolajat nyerünk, ha a vajszirt a vajnak megolvasztása után csak 20^oC-ra lehűtjük és azután préseljük. Azt mindenki tudja, hogy ha a vajat hosszabb ideig a levegővel érintkezve lehűtés nélkül állni hagyjuk a vaj felbomlik, zsírsavak lesznek szabaddá. Ezek kellemetlen avas izűek, sós izűek a hangyasavtól. Ha a tejsavót elpároltatjuk szintelen rhombus alakú oszlopokat, prizmákat kapunk, ez a tejcukor. 6 rész (vagyis 6 szor annyi amennyi a cukor) meleg vízben 2 1/2 rész hideg vízben felolvad, spirituszban vagy éterben nem oldódik. Ize édeskés.

(Folytatjuk)

Birtokbérbeadás.

Sebeborcin kb. 45 hold szántó és kaszáló kb. 25 hold erdőnek lombgyűjtésével, lakóház, a szükséges gazdasági épületekkel, felszereléssel és állatállománnyal bérbé adatik. Bővebb felvilágosítást nyújt: **TOPLAK JÓZSEF** kereskedő Dolnja Lendavan.

Z-árendedávanye vérsztva.

V Sebeborci z okóli 45 plügov orátjé zemlé i trávnikov ob-sztójèce vérsztvo, z 25 plügov logá sztele grablányom, z sztanüvanya hí'zov i vérsztvenov hrambov, z inventálom i 'zivinov sze za dogovorjeno cèno i dōbo z árende dá. — Vecs sze zvè pri: **TOPLAK JÓZSEF** tr'zeçi v **DOLNJOJ LENDAVI.**

Velika polétna veszelica

bode obdr'zana 27. julija 1924 v RÁDINCI v vszè presztoraj krcsme goszpoda

VÜJEC FRANC

Igra Baranya z Murske Sobote. Sto sze ocse dobro csütilli dobro jeszti i piti sze tém pōtom potom pozáva.

Eladó birtok.

Titán József gabonakereskedő Črn-lavci és apósa Bencik János Alsómorác, más vállalkozás miatt eladják földbirtokaikat a hozzátartozó házakkal együtt. Nyilvános árverés Črn-lavcin julius hó 27-én d. e. 10 órakor és Alsómorácra aug. 3-án d. e. 10 órakor lesz megtartva. Érdeklődni bármikor lehet a tulajdonosnál.

K oddajo grünta.

Titán József z Črn-lavec in tést Bencik János z Moravec ta za volo drügoga ksefta odávava svoje grünta z pripadajočimi hižami vréd. Javna licitacija bode v Črn-lavcih juliusa 27-ga dopoldnévi ob 10 vōri v Moravcih pa aug. 3-ga pred poldnévom ob 10 vōri. Pozvedáva sze lejko gda-koli pri imenüvani goszpodaj.

ZALOGA (depo) deln. piv. Laško

ino piv. »Union« Ljubljana — Murska Sobota.

priporócsa (rekomendéra) gg. krcsmárom specialno pivó v vrsztaj:

Dvojno márcsno (márciusi sör), Porter csarno i Ležák (zúto) po nisziki i rédni cènaj.

V szkladiscsi vszigdár prék 100 Hektolitrov!

Garantirana friska píva! Zdravo i 'zérno!

K oddaji je

dvá kat. plüga neobtercsene logojce, pri glávnoj ceszti v Andrej-szkom határi. Vecs sze pozvè pri **CSÁSZAR** kmeti v *Ivanovci* p. Fokovci.

Előfizetések és hirdetések

»Mòrszka Krajina« felvétetnek Erdőssy Barnabás papir és játékaru üzletében M. Sobotában a róm. katolikus templom mellett.

V lastnem interesu

pazite, da dobite vedno davno preizkušeni »Pravi : FRANCKOV : kavni pridatek« v zaboječkih in ne kako ponaredbo. —

Na novi, rjavo-modro-beli etiketi se posebno jasno izražajo glavni znaki, a to so: ime »Franck« in »kavni mlinček«. —

»Pravi :FRANCK: z mlinčkom« zboljšuje in pocenjuje vsako kavol